

2. Οι Κομνηνοί και η μερική αναδιοργάνωση της αυτοκρατορίας (1081-1185)

Όροι – κλειδιά

Πρόνοια – προνοιάριοι – ανάκτηση εδαφών – αποκατάσταση βυζαντινής κυριαρχίας – απόκρουση Πατζινακών και Κουμάνων – μάχη Μυριοκεφάλου – εξισλαμισμός Μ. Ασίας

α. Κατάσταση της αυτοκρατορίας

- Την εποχή που ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός (1081-1118) ανέβηκε στον θρόνο, το Βυζάντιο δεχόταν επιθέσεις σε όλα τα μέτωπα.
- Συγκεκριμένα:

ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 11 ^{ου} ΑΙΩΝΑ	
ΟΝΟΜΑ ΛΑΟΥ (ΕΧΘΡΟΥ)	Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ
Νορμανδοί	Απειλούν τις ακτές της Ηπείρου.
Κουμάνοι – Πατζινακές	Λεηλατούν τα Βαλκάνια.
Σελτζούκοι Τούρκοι	Κατακτούν μέρος της Μ. Ασίας.

β. Εσωτερική πολιτική

- Ήδη από την εποχή του Κωνσταντίνου Θ΄ του Μονομάχου (1042-1055) άρχισε να εφαρμόζεται ο **θεσμός της Πρόνοιας**. Στην εποχή των Κομνηνών αυτοκρατόρων ο θεσμός επεκτάθηκε.
- **Θεσμός της Πρόνοιας**: Παραχώρηση αγροκτημάτων και φορολογικών εσόδων σε ευγενείς (ως αντάλλαγμα για την προσφορά τους στο κράτος), με την υποχρέωση να παρέχουν στρατιωτικές υπηρεσίες στο κράτος. Οι ευγενείς αυτοί ονομάστηκαν **προνοιάριοι ή στρατιώτες** και έγιναν η άρχουσα τάξη.
- Οι απλοί **αγρότες** βυθίστηκαν στην **αθλιότητα**.

γ. Εξωτερικές επιτυχίες

- Ο **Αλέξιος Α΄ Κομνηνός** (1081-1118):
 - **Ανέκτησε τη δυτική Μικρά Ασία** (αξιοποιώντας συμφωνίες με τους σταυροφόρους).
 - Αντιμετώπισε με **επιτυχία** τις επιδρομές των **Πατζινακών** και των **Κουμάνων** στα Βαλκάνια.
- Ο **Ιωάννης Κομνηνός** (1118-1143):
 - Αντιμετώπισε με **επιτυχία** τους **Σελτζούκους** στη Μικρά Ασία και έφτασε ως τη συριακή Αντιόχεια.
 - Επέβαλε την **κυριαρχία** του στους **Σέρβους** στα Βαλκάνια.
 - Προσπάθησε να θέσει υπό βυζαντινή **κηδεμονία** (επιρροή) το **Ουγγρικό βασίλειο** (αναδυόμενη δύναμη).
- Ο **Μανουήλ Α΄ Κομνηνός** (1143-1180):
 - Στο εσωτερικό:
 - ❖ Ακολούθησε **φιλοδυτική** (λατινόφιλη) πολιτική.
 - ❖ Επέτρεψε τη **διείσδυση δυτικών** (Φράγκων) σε υπηρεσίες του κράτους.
 - Στο εξωτερικό:
 - ❖ Συνήψε **ειρήνη** με τους **Ούγγρους**.
 - ❖ **Κυριάρχησε** στα βορειοδυτικά Βαλκάνια, ταπεινώνοντας τους **Σέρβους**.

❖ Συνέχισε τις **εκστρατείες** κατά των **Σελτζούκων** στη Μικρά Ασία

δ. Η στρατιωτική κατάρρευση

- Οι **Σελτζούκοι** ανανεώνουν τις επιθέσεις τους κατά των Βυζαντινών.
- Στη **μάχη στο Μυριοκέφαλο** της Φρυγίας της Μικράς Ασίας (**1176**) ο βυζαντινός στρατός **εξολοθρεύτηκε** από τους Σελτζούκους.
- **Συνέπειες** της νίκης των Σελτζούκων στο Μυριοκέφαλο:
 - **Σταθεροποιήθηκε** η θέση τους στη Μικρά Ασία.
 - **Κατέλαβαν** πολλές πόλεις.
 - **Κατέσφαξαν** χριστιανικούς πληθυσμούς.
 - Τους πληθυσμούς της Μικράς Ασίας εξόντωσαν η **πείνα** και η **πανούκλα**.

**Εξισλαμισμός του
μικρασιατικού
πληθυσμού**

Ερωτήσεις

Βιβλίο, σελ. 56, ερωτήσεις 1, 3.

Επιπλέον:

1. Ποιες απειλές δέχεται το Βυζαντινό κράτος την εποχή του Αλέξιου Α΄ Κομνηνού (από ποιους και σε ποια μέρη);
2. Τι ήταν ο θεσμός της «Πρόνοιας» και σε τι κατάσταση οδήγησε τους αγρότες;
3. Ποιες ήταν οι επιτυχίες του Αλέξιου Α΄ και του Ιωάννη Κομνηνού στο στρατιωτικό πεδίο;
4. Ποια πολιτική ακολούθησε ο Μανουήλ Α΄ Κομνηνός στο εσωτερικό και στο εξωτερικό;
5. Ποιες ήταν οι συνέπειες της ήττας των Βυζαντινών στο Μυριοκέφαλο για τη Μικρά Ασία;